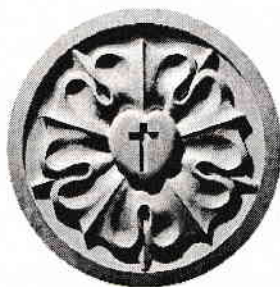

Martin Luther

← Scrieri →

volumul II

Traducere și note
de Petru Forna

Prefață și introduceri
de Daniel Zikeli

Cuprins

Prefață	11
O predică despre căsătorie	
Introducere	19
O predică despre căsătorie	23
Patimile lui Hristos	
Introducere	33
Despre Sfintele Patimi ale lui Hristos	35
Isus S-a născut evreu	
Introducere	47
Despre [faptul] că Isus S-a născut evreu	53
Despre faptele bune	
Introducere	85
Despre faptele bune	89
Scrisoare către trei călugărițe	
Introducere	199
Scrisoare către trei călugărițe	201
Către domnii consilieri	
Introducere	207
Către domnii consilieri	213
Îndemn la pace și Împotriva hoardelor	
Introducere	245

Îndemn la pace 255

Împotriva hoardelor de tâlhari
și criminali ale țăranilor 283

Dacă și soldații pot fi mîntuiți

Introducere 293

Dacă și soldații pot fi mîntuiți 299

LBRIS

We know
books

O predicã
despre cãsãtorie

Introducere

Între anii 1517 și 1521, Luther își concepuse deja, în linii generale, teologia. Tot în această perioadă, s-a aplecat asupra problemelor practice ale vieții. S-a pus întrebarea dacă teologia luterană are relevanță pentru problemele societății medievale. De asemenea, a fost formulată problema consecințelor pe care le are, pentru viața de zi cu zi a oamenilor, învățătura despre justificarea prin credință. Redescoperirea Evangheliei cerea și o reformare a societății. În vremea aceea, viața publică era strâns legată de biserică. Această legătură avea o influență considerabilă asupra întregii societăți. Din acest motiv, reflecția teologică trebuia să aibă în vedere și aspectul social, deci trebuia să se implice în viața oamenilor și a societății.

Ca predicator și duhovnic, Luther cunoștea foarte bine grijile și nevoile spirituale ale credincioșilor, dar și slăbiciunile societății în care trăia. Ca urmare, Luther a decis să trateze aceste probleme în predicile sale. Temele pe care le aborda erau complexe și se refereau la probleme spirituale, cum ar fi importanța botezului și a euharistiei, precum și la probleme sociale, cum ar fi camăta sau excomunicarea etc.

Profesor universitar fiind, Luther își concepea și publica scrierile în limba latină, iar cunoscătorii acestei limbi erau, de regulă, umaniștii și teologii. Prin această limbă, Luther se putea adresa doar unui cerc restrâns de învățați, care nu numai că știau latinește, dar și aveau o stare materială bună, pentru a-și putea procura aceste cărți. Datorită acestui fapt, sfera de influență a ideilor Reformei era destul de limitată. Reforma însă nu era o chestiune academică, ci o chestiune existențială. Iată de ce Luther a decis să scrie și să publice în limba poporului, adică în limba germană. Pentru ca învățăturile Evangheliei să fie cunoscute de

masele de credincioși, Luther trebuia să se folosească de cel mai important mijloc de comunicare, limba. Totodată, el s-a folosit și de cea mai importantă descoperire a secolului al XV-lea, tiparul. Din acel moment, sfera lui de influență a crescut. Luther a început să se adreseze unui public numeros, dornic să-i cunoască învățăturile.

În 1519-1520, au apărut mai multe predici sau sermoane în limba germană, care fuseseră tipărite și răspândite prin țară, sub formă de manifeste. Ele formează un grup aparte între scrierile lui Luther. Deoarece se adresau unui public lipsit de cunoștințe teologice, limbajul era ușor accesibil și stilul era cel al unei cărți de învățătură. Ele erau, în primul rând, scrieri duhovnicești, menite să-l ajute pe credincios în evoluția sa spirituală. Luther nu a făcut polemică religioasă, pentru a nu-l irita pe cititor. Temeiul lor este de natură pastorală. Prin faptul că majoritatea acestor scrieri au apărut în limba germană, succesul și influența lor au fost asigurate. Luther a părăsit astfel sfera academică și universitară și s-a îndreptat spre aceia căroră le era adresată Reforma, acest amplu proces de înnoire, și anume, către toți membrii poporului lui Dumnezeu. Astfel se explică faptul că multe dintre aceste sermoane au devenit foarte populare și au fost foarte apreciate de popor. Unele sînt de o mare valoare teologică și duhovnicească, cum ar fi sermoanele despre sfintele sacramente (pocăința, botezul și euharistia) sau sermonul despre moarte. Luther a tratat și problema indulgențelor, a cametei, a sfintei liturghii. Toate aceste scrieri erau o încercare de a răspunde la diferitele aspecte ale vieții sociale și religioase, din punctul de vedere al învățăturii reformatoare. Dintre numeroasele sermoane publicate de Luther în anul 1519, în volumul de față se găsesc doar patru, sermonul despre căsătorie, acela despre modul de a înțelege patimile lui Hristos, cel despre originea evreiască a Mîntuitorului și cel despre faptele bune.

În ianuarie 1519, Luther a ținut, în biserica centrală din Wittenberg, o predică despre importanța căsătoriei. Cum s-a întîmplat de mai multe ori, predica a fost notată de un credincios, care a dat-o spre tipărire, fără acordul autorului. Luther a fost surprins cînd a aflat de publicarea ei și mai ales de unele aspecte

pe care el nu le-a spus în această predică, dar care au provocat multe discuții. Din acest motiv, Luther a fost nevoit să ia poziție. Astfel, el a rescris predica, dînd-o la tipar în mai, același an. Subtitlul arăta foarte clar că textul nu avea nici o legătură cu cel apărut cîteva luni mai înainte. De aceea, Luther i-a rugat pe cititori să considere prima varianta ca fiind inexistentă.

Acest sermon a fost primul dintr-o serie lungă de scrieri despre căsătorie. Din 1519 pînă 1525, Luther a reflectat mult la această problemă.¹ El parcursese un drum lung, atît pe plan teologic, cît și pe plan personal. În 1519, Luther mai era călugăr. În 1525, el s-a căsătorit cu Katherina de Bora (1499-1552). Prin cursul vieții sale, Luther a demonstrat ce implicații are teologia sa asupra vieții particulare.

În *O predică despre căsătorie*, la baza căreia a stat, probabil, pericopa biblică din Genesa 2:18-25, Luther și-a dezvoltat concepția despre căsătorie. Pentru el, căsătoria este o instituție divină, în consecință, viața de familie, căsnicia, este cerută de Dumnezeu. Luther a descris dragostea dintre bărbat și femeie ca fiind „cea mai mare și mai adîncă dintre toate“. El a identificat trei feluri de iubire: cea *greșită*, care este îndreptată doar spre lucruri materiale; cea *naturală*, adică iubirea între membrii familiei și prieteni și iubirea *conjugală*, dintre soți. Ţelul acestei „iubiri“ este împlinirea persoanei îndrăgite. Luther a denumit căsătoria „taină“, deoarece este unirea tainică a naturii dumnezeiești cu natura umană, în Hristos. Căsătoria este deci sfîntă și, prin ea, se manifestă misterul ființei lui Hristos.

Cel mai însemnat rod al căsniciei sînt copiii, a căror educație le revine părinților. Luther a pus un accent deosebit pe această temă. O educație bună a copiilor este cu mult mai importantă decît oricare dintre faptele religioase, cum ar fi pelerinajele, zidirile de biserici sau diversele slujbe. De creșterea copiilor depinde mîntuirea sufletului. Din acest motiv, Luther a putut spune, la un moment dat: „...soții să-și crească pruncii [așa cum

---

¹ Dintre cele mai importante scrieri despre căsătorie, amintim: Comen-tariul în *Despre robia babiloniană a bisericii*, tratatul *Despre viața în căsătorie*, din 1522, și numeroasele predici și sentințe în așa-numitele *Tischreden* – „Discuții în jurul mesei“.

trebuie], căci acesta este drumul cel mai drept către cer... Tot la fel, nu poți ajunge mai lesne în iad decît prin proprii copii.“ Luther s-a pronunțat pentru educarea copiilor în mod riguros, avîndu-se în vedere nu numai trupul, ci (mai ales) sufletul. El a subliniat că efectele bunei creșteri a copiilor sînt faptele bune, bisericile, altarul, veghile și slujbele pe care omul le lasă în urma sa și care vor străluci și dincolo de moarte.

Pentru Luther, căsătoria, dacă evoluează cum trebuie, este un „lucru mare și sfînt“. De aceea, i-a rezervat un rol mai însemnat decît vieții călugărești. În Evul Mediu, fecioria și virginitatea erau considerate ca fiind stările prin care s-ar fi putut obține mîntuirea. Luther a ridicat căsătoria la înălțimea care să-i dea omului posibilitatea să se mîntuiască. Numai astfel, în viziunea lui Luther, omul împlinește voia Domnului. Să nu uităm că Luther era călugăr. În această predică, el n-a recomandat nimănui să renunțe la viața de călugăr, dar a preferat, evident, viața în familie. Astfel, căsătoria a devenit program al Reformei. O dată cu ea, educației copiilor,² dar și rolului femeii în societate li s-a dat o importanță majoră. Pînă la Luther, femeia se putea împlini doar în mînăstire. Luther i-a atribuit un rol important atît în familie, cît și în societate. Locul ei este în lume, mai exact, în familie, unde poate să împlinească voința lui Dumnezeu.

Prin temele pe care le-a abordat Luther, rolul femeii și al copilului în societate, problema sexualității, a relației dintre bărbat și femeie, a familiei și a educației, această scriere de mică întindere are o semnificație majoră.

Daniel Zikeli

---

² Vezi *Către domnii consilieri*.

O predică despre căsătorie³

Precuvîntare

S-a pus în circulație o predică despre căsătorie, sub numele meu; mi-ar fi părut mult mai bine să nu se fi întîmplat una ca asta. Căci chiar dacă îmi dau seama că am predicat despre asta, lucrurile nu sînt lămurite în lucrare [așa cum le-am spus eu]. De aceea, o să încerc să le schimb și, atît cît îmi stă în putință, să le fac mai bune. Îl rog pe orice om cucernic să considere că prima [variantă] a predicii nici n-a existat și s-o uite. Iar pe cei care vor să mă încontreze, îi rog să-și potolească zelul, lăsîndu-mă să-mi spun părerea. Căci este o mare deosebire între a spune ceva cu voce tare sau doar cu litere moarte.

**O predică despre căsătorie, modificată și corectată
de dr. Martin Luther, [călugăr] augustin la Wittenberg**

n primul rînd. Pentru că Domnul l-a făcut pe Adam și i-a adus în față toate animalele, între care Adam n-a găsit nici unul care să-i fie pe potrivă sau să-i ție tovărășie, Dumnezeu a spus: Nu este bine ca Adam să fie singur. Vreau să-i dau un ajutor, care să-i fie la îndemîină, așa că a trimis

---

³ Această scriere se bazează pe o predică, pe care Luther a ținut-o la 16 ianuarie 1519. Ea a fost tipărită fără știrea lui Luther, după notițe. Luther s-a împotrivit multor distorsiuni care apăreau în această publicație, dînd luminii tiparului versiunea sa, adică cea corectă, în mai 1519.

un somn adînc peste Adam și i-a luat o coastă, închizîndu-i, pe urmă, la loc carnea. Și a făcut din acea coastă, pe care a luat-o de la Adam, o femeie, aducîndu-i-o lui Adam. Iar atunci, Adam a spus: Aceasta este os din osul meu și carne din carnea mea. Să se cheme femeie, căci a fost luată din bărbat. De aceea, bărbatul își va părăsi tatăl și mama și se va lipi de nevasta lui, amîndoi fiind un singur trup.

Toate acestea sînt cuvintele Domnului, în care se spune de unde vin bărbatul și femeia, cum de au ajuns împreună, de ce a fost făcută femeia și ce fel de dragoste trebuie să domnească în căsnicie.

În al doilea rînd. Dacă Domnul Însuși nu dă o femeie sau un bărbat,⁴ atunci lucrurile se întîmplă după cum vin. Căci tocmai am arătat că Adam nu și-a putut găsi soție, dar, de îndată ce Dumnezeu a făcut-o pe Eva și a adus-o la el, a simțit pe loc o dragoste de soț pentru ea, recunoscînd că ea îi este soție. Tot la fel, pe cei care vor să se căsătorească ar trebui să-i învățăm să intre în căsătorie cu toată seriozitatea. Căci și înțeleptul ne spune că părinții îi pot înzestra pe copiii lor cu bunuri și cu case, dar nevasta ne este dăruită doar de Dumnezeu, fiecărui după cum merită, așa cum i-a fost dată Eva lui Adam.⁵ Și, chiar dacă adesea tineretul, din prea mare poftă trupească, procedează negîndit în această privință, ea este un lucru mare în fața Domnului. Căci nu pe degeaba a pus Dumnezeu doar omului această pravilă, dîndu-i sfaturi și povețe; mai ales că celorlalte animale le-a spus doar simplu: creșteți și înmulțiți-vă, nu că va aduce femeia la bărbat. De aceea, la ele nici nu există căsătorie. Dar lui Adam i-a făcut o femeie unică, deosebită, i-a adus-o în față, i-a dat-o, iar Adam a luat-o: aceasta este căsătoria.

În al treilea rînd, femeia a fost făcută pentru a-i fi un ajutor bărbatului la toate și, mai ales, pentru a aduce copii pe lume. Iar lucrurile acestea sînt și azi la fel, chiar dacă nu atît de limpezi, datorită căderii în păcat, din pricina unor pofte rele. Iar acum

---

⁴ Soție sau soț.

⁵ Referire la Solomon: „Casa și averea le moștenim de la părinți, dar o nevastă pricepută este un dar de la Domnul“ (Prov. 19:14).

dorința bărbatului către femeie și invers nu mai este [chiar] aceeași, căci [ei] nu se gîndesc la omenire și la copii, pentru care această dorință a fost făcută, ci este căutată, mai degrabă și cu osîrdie, doar pofta trupească.

În al patrulea rînd, îi deosebește dragostea, căci iubirea bărbatului și a femeii este – sau ar trebui să fie – altfel, adică cea mai mare și mai adîncă iubire dintre toate. Căci El spune: bărbatul își va părăsi tatăl și mama, lipindu-se de nevasta lui, la fel făcînd și femeia, așa după cum vedem, zi de zi, cu ochii noștri. Ei, dar sînt trei feluri de iubiri: greșite, naturale și conjugale. Iubirea greșită își vede [doar] de ale ei, de pildă, așa cum sînt iubiți banii, bunurile, cinstirile și femeile în afară de căsătorie, [toate] acestea, împotriva poruncilor Domnului. Iubirea naturală este [cea] între tată și copil, frate și soră, neamuri și socri și alte asemenea. Dar peste toate acestea se află dragostea conjugală, care este o iubire de mireasă și care arde ca focul, necăutînd altceva, decît pe soțul hărăzit. [Deoarece] ea spune: nu vreau ceea ce este al tău, nici aur sau argint, nici una sau alta, pe tine te vreau pe de-a-ntregul, [iar dacă nu,] atunci, nimic. Toate celelalte iubiri caută altceva decît pe cel pe care-l îndrăgesc, numai aceasta îl vrea pe cel îndrăgit doar pentru sine. Iar dacă Adam n-ar fi căzut în păcat, cel mai frumos lucru ar fi fost dragostea dintre mireasă și mire. Dar acum dragostea nu [mai] este curată, căci, oricare ar fi pornirea mirilor, fiecare își caută și plăcerea în celălalt, or, asta strică această dragoste. De aceea, căsătoria nu mai este acum curată și liberă de orice păcat, iar imboldul trupului a devenit atît de mare și bîntuie în asemenea hal, încît căsnicia este, mai degrabă, un spital pentru cei bolnavi, pentru a nu cădea [și mai adînc] în păcat. Căci, mai înainte ca Adam să fi căzut în păcat, era ușor să te ții de feciorie și curățenie, ceea ce acum este foarte greu și plin de păcate, deoarece nu există îndurarea Domnului. Or, tocmai de aceea nici Hristos și nici apostolii n-au dorit a porunci curățenie, dînd tot ei sfatul și legîndu-l pe fiecare să se uite în sufletul său: dacă [simte] că nu va putea ține căsătoria, atunci să se ferească de această cinste pe care o dă Dumnezeu, căci aceasta înseamnă o curățenie mai bună.

Dar doctorii [în teologie] au născocit trei foloase ale căsătoriei, prin care păcatului care este legat de ea i se pune împotrivire și nu mai este de condamnat.

În primul rînd, că – [zic ei] – căsătoria ar fi o taină. Taina însă înseamnă un semn sfînt, care să denumească ceva spiritual, sfînt, ceresc și veșnic, așa cum este apa botezului. [Căci], atunci cînd preotul o varsă peste copil, ea înseamnă îndurarea sfîntă, dumnezeiască și veșnică, vărsată și în sufletul și în trupul aceluia copil, curățindu-l de păcatul original, [astfel] încît în el să nu mai fie altceva decît Împărăția Domnului, ceea ce înseamnă bunuri de negrăit, mai mari decît apa, care are tocmai acest înțeles. La fel, [zic ei], și căsătoria este o taină, un semn exterior sfînt al celui mai mare, mai sfînt, mai de cinste și mai nobil lucru, ceva ce nu s-a mai văzut și nu s-a mai pomenit, adică: unirea naturii dumnezeiești și a celei omenești în Hristos. Căci și sfîntul apostol Pavel spune: Așa cum bărbatul și femeia, uniți prin căsătorie, sînt un trup, tot la fel Dumnezeu și oamenii sînt un Hristos, Hristos și creștinătatea, un [singur] trup, or, aceasta este, spun ei, cu adevărat o mare taină; ceea ce înseamnă: căsătoria este, cu adevărat, un lucru mare. Căci nu este un lucru mare că Dumnezeu este om, că Domnul se face om, vrînd să fie al lui, la felul cum bărbatul se dă femeii și este al ei? Dar, așa cum Dumnezeu este al nostru, ale noastre sînt și toate ale Lui.

Ia te uită, de dragul de a o înălța în cinstire, unirea bărbatului cu femeia, precum și pentru a fi [considerat] un lucru atît de mare, căsătoria a căpătat o asemenea importanță, încît pofta cea rea a trupului, fără de care nu este om, nu este de condamnat în căsnicie, fiind însă, în afara ei, un [pericol de] moarte, dacă este folosită. Or, tocmai de aceea, omul căsătorit trebuie să ia în considerare o asemenea taină, căci lucrurile sfinte trebuie cinstite; de asemenea, să se țină de sarcinile căsniciei astfel, încît pofta trupească să nu fie cea mai de seamă, așa cum se petrece la animale.

În al doilea rînd, pentru că ea înseamnă un legămînt de credință. Acesta este fundamentul și întreaga ființă a căsniciei, adică faptul că unul se dă și se făgăduiește celuilalt. A ține credința și a nu lăsa pe nimeni s-o rupă! Deoarece dacă cineva

este lipit de altul și ținut de el, închizînd [astfel] toate drumurile poștei trupești, deci mulțumindu-se cu un singur tovarăș de pat, Dumnezeu Își dă seama că poftele trupului sînt potolite, că ele nu mai bîntuie pe ulițe, așa că Se îndură de o asemenea poftă [trupească], săvîrșită în credință, chiar mai mult decît este nevoie, pentru ca ea să dea roade; dar totuși este nevoie ca ea să fie săvîrșită cu măsură, nu ca într-un coteț de porci, făcîndu-se din ea un gunoi.

Aici ar trebui să spun [și] ce fel de vorbe ar trebui rostite cînd doi se logodesc. Dar întreaga treabă a fost făcută atît de profundă, de cuprinzătoare și de ciudată, încît mă simt mult prea neimportant, pentru a o înțelege, ba chiar mă tem că mulți soți stau împreună, dar noi nu-i socotim a fi căsătoriți. Căci, oricît este de adevărat că, de fapt, căsătoria își are rădăcinile într-o consimțire reciprocă, precum și că Domnul este desăvîrșit în judecata Sa, eu aș lăsa să poruncească El lucrurile acestea. Cuvintele obișnuite sînt acestea: Eu sînt al tău, tu ești a mea și, oricît s-ar încrîncena unii că nu este destul să spui: doar pe tine vreau să te iau, nu pe altul sau ce alte vorbe vor mai fi folosit, eu vreau să judec lucrurile după vremea în care ele s-au petrecut.

*Item:*⁶ dacă cineva este logodit în taină cu cineva, pe urmă fiind luat de altcineva, fie pe față, fie pe ascuns, încă nu-mi dau seama dacă lucrurile acestea ar trebui judecate sau dacă ar trebui să se scrie despre ele. Sfatul meu este ca părinții să-i obișnuiască pe copii ca aceștia să nu se rușineze a-și dori un soț, precum și să-i sfătuiască, ca să știe cu atît mai mult, și să-și dea osteneala ca ai lor copii să nu se logodească fără știința părinților. Căci atunci nu le va fi rușine să ceară o haină sau o casă de la părinți, căci doar nu s-au prostit de cap, cerînd un lucru mult mai mare, adică un soț. La fel a făcut și Samson: a venit într-un oraș și a văzut o fecioară. Aceasta i-a plăcut. Dar, mai întîi, s-a dus acasă și le-a spus tatălui și mamei: Am văzut o fecioară pe care o îndrăgesc. Scumpilor, dați-mi-o de nevastă.

În al treilea rînd, că ea aduce roade, or, acesta este țelul și sarcina nobilă a căsătoriei. Numai că nu este destul ca roadele

---

⁶ De asemenea, la fel (lat.).